

www.KitaboSunnat.com

سرشناسه: دیالمه، عبدالحمید

عنوان و نام پدیدآور: امام؛ ضابطه حرکت بر صراط مستقیم (به انضمام بحثی پیرامون مفهوم ولایت فقیه) / سخنران: شهید دکتر عبدالحمید دیالمه؛ تدوین مرکز نشر آثار و اندیشه‌های شهید دکتر دیالمه.
مشخصات نشر: قم: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، دفتر نشر معارف، ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهری: ۶۰ ص.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۳۱-۸۹۷-۸

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: دیالمه، عبدالحمید، ۱۳۳۳ - ۱۳۶۰ - وعظ

موضوع: ولایت فقیه

موضوع: صراط مستقیم

شناسه افزوده: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، دفتر نشر معارف

شناسه افزوده: مرکز نشر آثار و اندیشه‌های شهید دکتر دیالمه

رده بندی کنگره: ۱۳۹۴ الف ۲/۵۹ BP ۲۲۶

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۴۶۶

شماره کتاب شناسی ملی: ۳۹۴۰۷۶۰

امام
ضابطہ حرکت بر صراط مستقیم
(به انضمام بحثی درباره مفهوم ولایت فقیه)

سخنران:

شهید دکتر عبدالحمید دیالمه

مکان:

دانشکده ادبیات - مشهد

نشر معارف

امام؛ ضابطه حرکت در صراط مستقیم

نویسنده دکتر عبدالحمید دیالمه تدوین مرکز نشر آثار و اندیشه‌های شهید دکتر دیالمه تنظیم محمد اعتضادالسلطنه صنیعه‌آرا حسین قاسمیان ویرایش مؤسسه ویراستاران (صدیقه رئیس) ، راضیه حقیقت) طرح جلد کارگاه طراحی ۳×۴ (سیده فاطمه مرتضایی) ناشر دفتر نشر معارف (وابسته به نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها) نوبت چاپ سوم ، سال ۱۳۹۹ / ۲۰۰۰ نسخه قیمت ۸۰۰۰ تومان شابک ۸-۸۹۷-۵۳۱-۹۶۴-۹۷۸

مراکز پخش

مدیریت پخش دفتر نشر معارف قم، خیابان شهدا، کوچه ۳۲، شماره ۳، تلفن و نمابر: ۳۷۷۴۰۰۰۴ پاتوق کتاب قم (ضمیمه اول) خیابان شهدا، روبه روی دفتر مقام معظم رهبری (تلفن: ۳۷۷۲۵۴۵۱ پاتوق کتاب قم (ضمیمه دوم) ابتدای بلوار امین، بلوار جمهوری اسلامی، نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها، تلفن: ۳۲۹۰۴۴۴۰ پاتوق کتاب تهران خیابان انقلاب، چهارراه کالج، پلاک ۷۱۵، تلفن: ۸۸۹۱۱۲۲۲ پاتوق کتاب شیراز خیابان شهید فقیهی (صورتگر)، نبش خیابان معدل، تلفن: ۰۷۱۳۳۳۳۳۳۳ پاتوق کتاب مشهد چهارراه شهدا، خیابان آیت‌الله بهجت، نبش کوچه هفتم، تلفن: ۰۵۱۳۲۲۲۰۱۱۹ پاتوق کتاب کرمانشاه باغ ابریشم، روبروی مجتمع ابتکار، درب ورودی دانشگاه رازی، تلفن: ۰۸۳۳۲۳۸۴۱۱ پاتوق کتاب کرمان خیابان شهید مطهری، بین کوچه ۵۴ و ۵۶، تلفن ۰۳۴۳۲۲۳۱۲۶۶ پاتوق کتاب رشت خیابان امام خمینی، روبروی بانک رفاه، تلفن ۰۱۳۳۳۳۳۰۶۹۷ پاتوق کتاب تبریز خیابان امام خمینی، میدان ساعت، روبروی عابرتزیت، تلفن: ۰۴۱۳۳۳۶۸۷۳۱ پاتوق کتاب کرج چهارراه طالقانی، به سمت میدان سیاه، بعد از زیرگذر، جنب هلال احمر، ساختمان دی، طبقه زیرزمین، تلفن ۰۲۶۳۳۴۸۶۲۵۷ پاتوق کتاب شهرکرد خیابان ولی عصر^ع، بالاتر از سه راه سینما، تلفن ۰۳۸۳۲۲۴۴۲۲۲ پاتوق کتاب قزوین چهارراه بنیاد شهید، روبروی بانک سپه و بانک مهر اقتصاد، تلفن ۰۲۸۳۳۳۶۲۸۰۶ پاتوق کتاب ساری میدان شهدا، خیابان ۱۸ دی، روبروی مسجد امام حسین^ع، تلفن ۰۱۱۴۳۳۵۳۰۲۰ پاتوق کتاب ارومیه تقاطع خیابان رسالت و دستغیب، نبش چهارراه مافی، تلفن ۰۴۴۳۳۳۵۴۵۲۲ پاتوق کتاب اراک خیابان امام خمینی^ع، خیابان میرزای شیرازی (مسجد سدها)، ساختمان حوزه علمیه خاهران، تلفن ۰۸۶۳۲۲۲۹۰۳۸ پاتوق کتاب اصفهان چهارراه نحتی، خیابان مسجد سید، روبروی بانک صادرات، تلفن: ۰۳۱۳۳۴۲۲۰۵۰۵ پاتوق کتاب اردبیل سه راه دانش، خیابان اسماعیل بیگ، جنب بانک ایران زمین، ۳۲۴-۰۲۵ پاتوق کتاب بیرجند خیابان شهدا، نبش شهدای ۵، ساختمان آذر، تلفن: ۰۵۶۳۳۳۳۴۱۷۹ پاتوق کتاب ایلام خیابان آیت‌الله حیدری، روبروی مسکن و شهرسازی استان، تلفن ۰۹۱۰۷۷۵۵۱۸۸ پاتوق کتاب گرگان مقابل پارک شهر، کوچه بوعلی، تلفن ۰۱۷۳۳۳۳۷۸۸۰ پاتوق کتاب اهواز خیابان نادری، خیابان شهید سراج، ساختمان پارس، طبقه همکف، تلفن ۰۹۱۰۷۷۵۵۱۶۴ پاتوق کتاب بندرعباس خیابان دانشگاه، جنب مؤسسه اعتباری عسکریه، پاساژ کاکتوس، تلفن ۰۷۶۳۳۳۱۷۵۵۷ پاتوق کتاب بوشهر خیابان امام خمینی، جنب حوزه علمیه امام خمینی، تلفن ۰۹۱۰۷۷۵۵۱۷۲ پاتوق کتاب خرم آباد خیابان شهید مطهری، سه راه اول، روبروی بانک صادرات، تلفن: ۰۹۱۰۷۷۵۵۱۸۵ پاتوق کتاب یاسوج بالاتر از خیابان سینما، جنب فروشگاه کفش ملی، ابتدای کوچه پرشک، تلفن: ۰۹۱۰۷۷۵۵۱۸۵ پاتوق کتاب زنجان خیابان امام، جنب امامزاده سیدابراهیم، تلفن: ۰۲۴۳۳۳۶۶۴۲۵ پاتوق کتاب یچنورد خیابان میرزا رضای کرمانی (بسج)، روبروی دبیرستان شهید رجایی، پلاک ۱۹۵ تلفن: ۰۵۸۳۳۳۳۲۲۲۸۳ پاتوق کتاب یزد ۰۹۱۰۷۷۵۵۱۸۴ مرکز نشر آثار و اندیشه‌های شهید دکتر دیالمه تهران: بزرگراه شهید صدر، ابتدای بلوار قیصریه، خیابان شهید توحیدی، تلفن ۰۹۲۵۲۲۲۶۰۶۳ و ۲۲۲۱۵۷۰۶

پایگاه اینترنتی ketabroom.ir نشانی اینترنتی info@ketabroom.ir

مقدمه

جاده «احیای اندیشه دینی» بیش از آنکه نیازمند سن و عمر طولانی باشد، نیازمند درکی عمیق از رفتارهای پیامبر رحمت صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، امامان شیعه عَلَيْهِمُ السَّلَام، دست پرورده‌های آنان و علمای این مکتب است. لذا در این جاده می‌توانی جای پای جوانی مخلص همچون شهید دکتر دیالمه را نیز مشاهده کنی و طنین صدای دردمندش را در این راه بشنوی، آنگاه که حرکت خود را «احیای تفکرات شیعی» نامید.

او همه‌کس بود و هیچ نبود؛ زیرا ادعایی نداشت جز اینکه میان‌بری را که خودش در جوانی برای فهم دقیق دین پیموده بود، سخاوتمندانه به دیگران نیز نشان داد.

عارف پیشه نبود؛ ولی از معرفت کم نداشت. فیلسوف مسلک نبود؛ ولی در خردورزی کم نظیر بود. دنیاگریز نبود؛ اما دنیایش با دنیای جوانان هم سن و سالش متفاوت بود. مرزبندی‌اش با گروه‌ها و تشکل‌هایی که با اسلام زاویه داشتند، روشن بود؛ درعین حال بیش از خود آنان بر افکار انحرافی و اندیشه‌های باطلشان تسلط

داشت. پشتوانهٔ صلابتش در روز، اشک‌های عاجزانهٔ شب‌هایش بود. او رسول اندیشه‌ای بود که آن را با همهٔ وجود باور داشت. مُرّوج مکتبی بود که خود، تربیت‌یافتهٔ آن بود و راهبر راهی که پیش از دیگران، رهرو آن بود. بصیرت دینی، بی‌اعتنایی به دنیا، حرص و رزوی بر هدایت، تواضع و مهربانی، دانش وافر، سعهٔ صدر، شجاعت و منشی توأم با وقار... تنها بخشی از کاریزمای شخصیت پرنفوذ او بود؛ آن‌چنان که حتی آنان که راهش را نمی‌خواستند، خودش را می‌خواستند!

آغاز درخشش شهاب وجودش در سال‌هایی از تاریخ این آب و خاک بود که ویژگی آن سال‌ها، اوج‌یافتن اختناق و استبداد رژیم منحوس پهلوی بود، و اوج نورافشانی‌اش در بحبوحهٔ شبیخون بر خرمن اندیشهٔ نسلی بود که اگر جهت نمی‌یافت، به تاراج افکار شیطنانی و التقاطی می‌رفت. سال‌های ۱۳۵۶ تا ۱۳۵۷ نقطهٔ عطف انقلاب اسلامی است؛ چراکه در آن سال‌ها اسلامیت نهضت در حال هویت‌یابی و انقلابیون مسلمان در حال نیرومند شدن بودند. شعارهای اسلامی و خط‌مشی‌های رهبر کبیر انقلاب حضرت امام خمینی علیه السلام برای توده‌های مردم، بیش از پیش اهمیت یافت و گرایش‌ها به سمت و سوی بازفهمی ارزش‌های اسلامی بود. چنین گرایش و اقبال عمومی در فضای اجتماع، به‌ویژه در میان قشر دانشجوی و فرهیخته، بستری مهیا کرد تا افراد و گروه‌هایی، دینی آمیخته با خواسته‌های حزبی و فردی و گروهی خود را به جامعه عرضه کنند. نامتوازن بودن رشد

سیاسی جوانان با رشد دینی، درست‌اندیشیدن را در معرض تهدید سیاست‌زدگی قرار داده بود؛ در نتیجه هر جریانی عده‌ای را به راهی فرامی‌خواند.

در این میان گروهک‌های انحرافی با جدیت، در تصرف قدرت و تسلط بر جایگاه‌های فرهنگی و انقلابی می‌کوشیدند و این همان چیزی بود که شهید دیالمه را درباره آینده اسلام و انقلاب اسلامی به شدت نگران می‌کرد: افتادن انقلاب به دست ناهلان! دیالمه با نگاه جامعه‌ش به ضعف‌های فکری و انحرافات موجود در جامعه آن روز، چاره را در دو حرکت هم‌سومی دید:

۱. تدوین مفاهیم صحیح دینی و تبیین آن برای نسل جوان؛

۲. به نقد کشیدن افکار و اندیشه‌های انحرافی و التقاطی.

او سنگ‌سازی برای حفظ و اعتلای اندیشه دینی را از آشفته‌ترین بازار آن روز که دانشگاه نام داشت، آغاز کرد و «معیاردهی» ویژگی مهم کلاس‌های درس شهید دیالمه بود تا مخاطبانش را با شاخص‌ها و موازین دینی آشنا کند، با این هدف که در دام گروه‌ها و جریان‌های ضداسلامی مطرح آن روز جامعه گرفتار نشوند.

باید توجه کرد مخاطبان شهید دیالمه، نسل جوان دانشگاهی بودند که اطلاعات دینی اندکی داشته و معیاری برای شناخت حق از باطل نداشتند. از همین رو نگاه شهید دیالمه، موضوع محور نیست تا هر بحثی که خود بر آن تسلط دارد بیان کند؛ بلکه مسئله محور است. بنابراین بیش از آنکه بیندیشد چه

بگویند، در پی این بود که چه بگویند و محتوایی که در کلاس درسش مطرح می‌شود، پاسخ‌گوی کدام نیاز مخاطب است. مروری بر این عناوین سخنرانی‌های شهید از این زاویه، اثبات‌کننده این حقیقت است: ضوابط حرکت بر صراط مستقیم، انسان خلوت و خلوت انسان، در تنهایی ثقلین، طراح هدایتی، رساله حقوقیه امام سجاد علیه السلام، جایگاه و موقعیت زن در جامعه اسلامی و ده‌ها عنوان دیگر که امروز به سهولت بر زبان می‌آید؛ ولی در عرصه‌ها در میان جوانان مطرح نبود و در میان نسل دانشگاهی غریب می‌نمود.

او برای اولین بار در سطح دانشگاه، به جای طرح مباحثی همچون جامعه بی‌طبقه توحیدی، خودسازی انقلابی، که عناوین رایج روز بود، «ضوابط حرکت بر صراط مستقیم» را موضوع سخنان خود قرار داد تا نشان دهد که دغدغه‌ها و دل‌مشغولی‌های او از سنخ دیگری است.

شهید دیالمه در این مباحث بر آن است تا به صراط مستقیم از زاویه‌ای نوبنگرد و ضرورت ضابطه‌مند بودن این مسیر را در نگاه مسلمانان که در نماز • اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ • بارها تکرار می‌کنند، روشن سازد. هدف شهید دیالمه، نشان دادن ظرافت این راه و ضرورت الگوبرداری دقیق از رفتار و منش پیامبر صلی الله علیه و آله و معصومان علیهم السلام بود و از همین روست که از ضوابط این راه سخن گفت تا تفاوت زهد اسلامی را با رهبانیت صوفی منشانه و تفاوت توکل را با سُستی و تنبلی و نیز صبر در بحبوحه مبارزه را با انفعال

۹
♦ و پذیرش وضع موجود نشان دهد و همچنین انتظار را که مذهب
اعراض است و نه اعتراض، و این همه در کنار هم نقشه راهی بود
که هر جوان مسلمان باید فراروی خویش قرار می داد.

این مباحث که قبل از انقلاب، در سال های ۱۳۵۲ تا ۱۳۵۶
در جمع های کوچک دانشجویی آغاز شده بود، پس از پیروزی
انقلاب اسلامی با مساعد شدن فضای دانشگاه، در جلسات
گسترده تر مطرح شد و جنبه عمومی و رسمی یافت.

از طرف دیگر، خطری بود که شهید از ناحیه خطوط التقاطی
حس می کرد. در این میان، برخی گروه ها و جریان های انحرافی
به دلیل داشتن مواضع رسمی که امکان انتشارش فراهم بود، به طور
مستقیم در معرض طرح و نقد شهید قرار گرفتند. «مرامنامه های
کمونیستی»، «تبیین جهان» و «تعمیم امامت» از جمله
اندیشه های مکتوبی هستند که شهید دیالمه در آن ها، امتزاج
و التقاط حق و باطل را به خوبی می دید و با برگزاری جلسات
نقد، فاصله آن ها با حقیقت اسلام را به خوبی تبیین می کرد.
اکنون با گذر بیش از سه دهه از زمان طرح این مباحث،
همچنان جامعه اسلامی مان تشنه کلام زلال شهید است در
پاسخ این سؤال که صراط مستقیم چیست و چگونه می توان
بر آن گام برداشت؟ چرا که اگر چنین نبود، رب مئان مسلمان را
فرانمی خواند تا حقیقت این راه و ثبات بر آن راه روز و درزیباترین
لحظات بندگی اش، یعنی «نماز»، یادآور شود و طلب کند.
مطالعه این مجموعه لذت شنیدن و جرعه جرعه نوشیدن

تمامی لحظاتِ کلاسِ درس شهید را ندارد؛ اما تردید نداریم که حتی گزیده‌ای مکتوب از آن فریادهای خالصانه، همچنان روشنگر راه جویندگان حقیقت خواهد بود.

مرکز نشر آثار و اندیشه‌های شهید دکتر دیالمه

www.chya-e-saghalain.ir

www.Ketab.ir